

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การดำเนินงานสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ” ในขั้นแรกจะเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (เชิงปริมาณ) จากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 40 แห่ง แห่งละ 1 คน รวมจำนวน 40 คน เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วนำมาตั้งประเด็นในการศึกษาเชิงลึก (เชิงคุณภาพ) โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งในประเทศไทย จำนวนรวม 40 แห่ง ดังต่อไปนี้

รายชื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ภาคกลาง

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
6. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
7. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

8. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
9. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
10. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
11. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
12. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
13. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
14. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
15. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ภาคเหนือ
16. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
17. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
18. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
19. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
20. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
21. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
22. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
23. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
24. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
25. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
26. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
27. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
28. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
29. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
30. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
31. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
32. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
33. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
34. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

35. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ภาคใต้
36. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
37. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
38. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
39. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
40. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

1. บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 40 แห่ง แห่งละ 1 คน รวมจำนวน 40 คน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นดังนี้

1. แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับตำแหน่ง

ตอนที่ 2 การดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดหา การจัดหมวดหมู่ การจัดเก็บ และการให้บริการ

ตอนที่ 3 ปัญหาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำถามแบบประมาณค่า เพื่อวัดระดับปัญหา 5 ด้านประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดหา ด้านการจัดหมวดหมู่ ด้านการจัดเก็บ และด้านการให้บริการ

ตอนที่ 4 บทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นตามภารกิจของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 5 ความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำถามแบบประมาณค่า เพื่อวัดระดับความพร้อมที่หน่วยงาน (ห้องสมุด) มีในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำถามปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตั้งประเด็นในการศึกษาเชิงลึก (เชิงคุณภาพ) โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 คน ทั้งนี้การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจากผู้ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ตามรายชื่อดังนี้

1. อาจารย์ศิริกาญจน์ โพธิ์เขียว	ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงใจ อมิตรพ่าย	ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์ไพโรสิทธิ์ ศรีสุทธีเกิด	รองผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
4. อาจารย์วิจารณ์ สงกรานต์	ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
5. อาจารย์ปัทม ทองจริง	ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 1 สถานภาพ/ ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นในการกิจด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นในการกิจด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการอนุรักษ์และให้บริการสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยเสนอแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและความเหมาะสมในการใช้คำ táนวนภาษา ทั้งนี้การเลือกผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจากผู้ที่มีผลงาน มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามรายชื่อดังนี้

2.1 รองศาสตราจารย์ธีรวัลย์ ศิลารัตน์ อาจารย์บรรณารักษ์

ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2.2 อาจารย์วันทนา กิตติศรีวรพันธุ์

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยบูรพา

2.3 อาจารย์นัยิกา เดิดขุนทด

บรรณารักษ์ชำนาญการ
หัวหน้ากลุ่มภารกิจส่งเสริมการเรียนรู้
สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและ
ทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. นำแบบสอบถามที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงโดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทั้งนี้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป และปรับแก้ไขข้อคำถามในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (ภาคผนวก ก)

4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นขั้นสุดท้ายก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

5. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาทดลองใช้ (Try Out) กับบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวน 30 ชุด นำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบัก (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้

6. ดำเนินการปรับแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการห้องสมุดหรือหัวหน้าห้องสมุด และจากบรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นของห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 คน
3. ส่งหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยพร้อมแบบสอบถามไปยังห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งโดยทางไปรษณีย์ พร้อมสอจดซองเปล่าและแสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย
4. ผู้วิจัยเริ่มแจกแบบสอบถามและจัดเก็บในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน-31 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 และได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 40 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 (กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะมีหนังสือทวงถามไปอีกครั้งเมื่อครบกำหนดเวลาเพื่อจะได้แบบสอบถามคืนครบทุกชุด)
5. ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละท่าน เพื่อขออนุญาตนัดหมายวันสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน-31 สิงหาคม พ.ศ. 2555

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ปัญหาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น และตอนที่ 5 ความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏในการดำเนินงาน
เกี่ยวกับสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ให้คะแนนคำตอบเป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ 5 4 3 2 และ 1 สำหรับคำตอบ
มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคำตอบตอนที่ 3 และ
ตอนที่ 5 ในแต่ละข้อและแต่ละด้านแล้วแปลผลตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best & Kahn, 1993) ซึ่งมี
รายละเอียด ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีปัญหา/ ความพร้อมระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีปัญหา/ ความพร้อมระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีปัญหา/ ความพร้อมระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีปัญหา/ ความพร้อมระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีปัญหา/ ความพร้อมระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 บทบาทของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏในการดำเนินงานเกี่ยวกับสารสนเทศ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการกิจ 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ
และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กระทำโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 6 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งเป็นคำถาม
แบบปลายเปิด มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ในส่วนของการสัมภาษณ์ เมื่อผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลครบถ้วน เสร็จสมบูรณ์
แล้ว ได้วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการถอดเทปบทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารจัดการห้องสมุด
มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 5 คน โดยละเอียด

2. นำข้อมูลที่ถอดเทปสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ของคำตอบ โดย
นำเสนอบทสัมภาษณ์ในรูปแบบตาราง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่

3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า
(Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
ต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน คือ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามก่อน หลังจาก
นั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาตั้งประเด็นในการศึกษาเชิงลึก โดยคำถามเป็นคำถามเดียวกับ
แบบสอบถาม เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจากผู้ที่มีบทบาทในการบริหารจัดการห้องสมุด
มหาวิทยาลัย รวมทั้งใช้วิธีสังเกตการดำเนินงานในสถานที่จริงควบคู่ไปกับการซักถาม